

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Бутко Р.С.

студент,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

ЦІННІ ПАПЕРИ ЯК ЗАСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується безперервним зростанням значення фінансових інструментів, де особливе місце займають цінні папери. Емісія акцій при створенні акціонерних товариств у процесі приватизації державних підприємств дала поштовх становленню та подальшому розвитку ринку цінних паперів в Україні. Ринок цінних паперів будь якої розвиненої держави є вагомим і необхідним елементом її економіки зважаючи не лише на обсяги операцій, що на ньому здійснюються, а першочергово – на його значення для розвитку держави та її суб'єктів. Питання юридичної природи цінних паперів як засобу регулювання майнових відносин неодноразово було предметом наукових досліджень, однак залишається одним з найбільш дискусійних в наукових та практичних дослідженнях правових засад створення та функціонування фондового ринку.

Дослідженням цінних паперів та ринку функціонування цього ринку приділяли увагу в своїх роботах такі вчені правознавці як Мурзін Д. В., Майданник Р., Назарчук І. Р., Нерсесов Н. О., Онуфрієнко О. І., Панова Л. В., Посполітак В. В., Решетіна О. М., Яроцький В. Л. та ін.

Стаття 194 ЦК України дає визначення цінними паперами, відповідно ними визнаються «документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошове або інше майнове право і визначають взаємовідносини між особою, яка їх випустила (видала), і власником та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх випуску, а також можливість передачі прав, що впливають з цих документів, іншим особам» [1].

Господарський кодекс України визначає, що цінним папером є документ встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право і визначає відносини між суб'єктом господарювання, який його випустив (видав), і власником та передбачає виконання зобов'язань згідно з умовами його випуску, а також можливість передачі прав, що впливають з цього документа, іншим особам (ч. 2 п. 1 ст. 163) [2]. Легальні визначення цінного папера, які містяться у п. 1 ст. 194 ЦК України та в п. 1 ст. 163 ГК України, є майже тотожними з однією лише відмінністю щодо

суб'єкта який може випускати (видавати) цінний папір, яка зумовлена розмежуванням сфер правового регулювання обох кодексів [1; 2].

Відповідно до ст. 3 Закону від 23.02.2006 р. «Про цінні папери та фондовий ринок» *цінні папери* – документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що впливають із цих документів, іншим особам [3].

Алексеев М. Ю. визначає цінний папір як документ, що відображує пов'язані з ним майнові права, може бути самостійним предметом обігу на ринку та бути об'єктом купівлі-продажу та інших угод, є джерелом одержання регулярного чи одноразового прибутку, виступає різновидом грошового капіталу [4, с. 5].

Відповідно до чинного законодавства України цінні папери є особливим видом майна суб'єктів господарювання (п. 7 ст. 139 ГК України). ЦК України, визнає цінні папери одним з об'єктів цивільних прав і прирівнює до речей, майна (ст. 177 ЦК України) [1; 2].

Відповідно до ст. 177 ЦК України об'єктами цивільних прав є речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага [1]. Таким чином вітчизняне законодавство визнає цінні папери, незалежно від форми їх випуску, речами.

Одержання регулярного чи одноразового прибутку, виступає різновидом грошового капіталу [4, с. 5].

Г. В. Шершеневич визначав цінний папір як документ, яким визначається суб'єкт втіленого в ньому майнового права [5, с. 60].

Цінний папір – втілення абстрактного майнового права, яке може передаватися від однієї особи до іншого за допомогою передачі самого цінного паперу [6, с. 4]. Цінний папір сам по собі не має цінності (не враховуючи вартості паперу з якого він зроблений та витрат на його випуск) і стає цінним лише завдяки праву, що в ньому виражене [7, с. 37].

Сутність цінного паперу полягає в особливому правовому зв'язку між правом на цінний папір (як на документ) та правом з цінного паперу (можливість реалізувати сукупність прав, посвідчених таким документом) [8, с. 242].

Цінні папери це документи, які засвідчують зобов'язальні відносини між особою, яка їх випустила, та особою, яка є їхнім власником. Документ вважається цінним папером якщо відповідно до законодавства він може бути самостійним об'єктом прав. Також, зважаючи на законодавчі вимоги, що звичайно ставляться до цінних паперів та визначень, що надані сучасними вченими-правниками цінні папери є засобом врегулювання майнових відносин між суб'єктами правовідносин.

Механізм здійснення всіх правомочностей щодо володіння і розпорядження цінними паперами майже збігається з порядком здійснення прав щодо речей, а тому можуть бути реалізовані в межах абсолютних правовідносин. Проте з тією відмінністю, що здійснення права користування цінними паперами можливе тільки у випадку звернення права вимоги до емітента.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: станом на 1 верес. 2013 р.: відповідає офіц. тексту. – Х.: Право, 2013. – 440 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144.
3. Про цінні папери та фондовий ринок. Закон України від 23.02.2006 // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 3480-IV.
4. Алексеев М.Ю. Рынок ценных бумаг. – М.: Финансы и статистика, 1992. – 352 с.
5. Шершеневич Г.В. Курс торгового права. Т. 2. Товар. Торговые сделки. – М.: Статус. – 2003. – 544 с.
6. Доронин И.Г., Семилютина Н.Г. Что нужно знать ценных бумагах. – М.: Россия молодая, 1992. – 44 с.
7. Кологойда О. Поняття та юридична природа цінних паперів / О. Кологойда // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – № 86. – 2011. – С. 36-39.
8. Цивільне право України. Загальна частина: підручник за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.

Ільченко Б.О.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

юрист,

МЮФ «Інтегрітес»

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ РЕЧОВИХ ПРАВ

На сьогодні, питання захисту речових прав займає одне з пріоритетних напрямів регулювання в сфері цивільного права. Основною метою відповідного напрямку є належний цивільно-правовий захист речових прав від будь-яких порушень з боку третіх осіб.

Перш за все, слід почати з визначення, яке стосується саме характеристики речових прав. Так, за загальним правилом речовими правами є права, які встановлюють панування особи (або групи осіб) над речами, що в свою чергу обмежує інших суб'єктів від можливості у здійсненні впливу на такі речі.